

ODGOVORNOST PODJETIJ IN ČLOVEKOVE PRAVICE – PREDLOG AKTIVNOSTI

Namen aktivnosti je, da udeleženske in udeleženci razmišljajo in razpravljajo o povezavah med odgovornostjo podjetij in človekovimi pravicami.

Aktivnost: Sadeži njihovega dela (25 minut)

Tokratna aktivnost je ogled in analiza kratkega filma (12 minut) o proizvodnji palmovega olja in povezavi s človekovimi pravicami zaposlenih na plantaži. Na dnu najdete povezave do ostalih videov Amnesty International o odgovornosti podjetij (npr. izkoriščanje otrok v rudnikih kobalta v DR Kongo), ki jih lahko uporabite kot iztočnico za pogovor o človekovih pravicah zaposlenih.

Preden si ogledate video, mlade prosite, naj:

- naštejejo vsaj pet znamk oz. proizvajalcev kozmetike, ki jo uporabljajo;
- naštejejo vsaj pet blagovnih znamk sladkarij, ki jih imajo najraje;
- razmislijo, kakšno povezavo ima kozmetika in sladkarije s človekovimi pravicami.

Ker je video v angleščini, predlagamo, da jim še pred ogledom namenite nekaj minut, da si preberejo vprašanja, na katera naj odgovorijo oz. o katerih boste razpravljali po ogledu:

1. Katere so glavne težave ljudi, ki delajo na plantažah palmovega olja?
2. Kaj je ime podjetja, ki proizvaja palmovo olje, omenjeno v filmu?
3. V kateri državi so plantaže, prikazane v filmu?
4. Kako so ženske diskriminirane na plantaži?
5. Zakaj pri proizvodnji palmovega olja uporabljajo strupene kemikalije?
6. Kakšnim tveganjem so izpostavljeni ljudje, ki delajo s temi kemikalijami?
7. Koliko so stari otroci, ki delajo na plantažah?
8. Naštejte šest izdelkov, ki vsebujejo palmovo olje.
9. Naštejte štiri podjetja, ki proizvajajo izdelke s palmovim oljem.
10. Kako po mnenju Amnesty International lahko ljudje (potrošniki) pomagamo k odpravi kršitev in težav, ki so jim podvrženi delavci na plantažah?

Razpravo lahko zaključite z dodatnimi predlogi udeleženk in udeležencev, kako lahko kot potrošniki prispevamo k odpravi teh krivic.

Povezava do filma **Fruits of their Labour**: <https://www.youtube.com/watch?v=R17es73vC4s>

V ogled priporočamo še:

- **This is what we die for** (<https://www.youtube.com/watch?v=7x4ASxHlrEA>) – otroško delo v rudnikih kobalta v DR Kongo
- **Razlitje nafte v delti reke Niger** (<https://www.youtube.com/watch?v=UzFufRoTWEs>) – ribič iz Boda razlaga, kako je razlitje nafte prizadelo njega in njegovo skupnost
- **Bhopal: Dodging Responsibility** (<https://www.youtube.com/watch?v=9GdNDSTFjcM>) – posnetek, ki smo ga v Amnesty pripravili ob 25-letnici nesreče v Bhopalu

Družbena odgovornost podjetij je tesno povezana s prizadevanji Amnesty International za spoštovanje človekovih pravic vseh, saj je je z globalizacijo zrasla tudi moč mednarodnih korporacij.

Nekaj števil:

- Med 100 največjimi ekonomijami na svetu je 51 korporacij in le 49 držav.
- Več kot 20.000 ljudi je umrlo zaradi strupenega plina, ki je iztekal po nesreči v tovarni v Bhopalu v Indiji leta 1984, ki je bila v lasti Union Carbide India Ltd.
- 25 let je trajalo, preden so v Indiji obsodili zaposlene iz podjetja Union Carbide zaradi njihove vloge pri nesreči.
- 100.000 ljudi je potrebovalo zdravniško oskrbo zaradi različnih bolezni in težav, ki jih je povzročilo odlaganje strupenih odpadkov v mestu Abidjan v Slonokoščeni obali avgusta 2006. Odpadke je proizvedel mednarodni trgovec z nafto Trafigura.

Države so dolžne spoštovati in zagotavljati človekove pravice prebivalc in prebivalcev, kar pa jim sploh v primeru podjetij pogosto ne uspeva. V Amnesty zato pozivamo k:

1. Preventivi: vsa podjetja bi po zakonu morala zagotoviti, da identificirajo, preprečujejo in naslavlajo zlorabe človekovih pravic.
2. Odgovornosti: podjetja morajo prevzeti odgovornost za kršitve človekovih pravic.
3. Rešitvam: ljudje, ki so žrtve kršitev človekovih pravic s strani podjetij, morajo imeti dostop do pravice ter učinkovitih in pravičnih ukrepov in odškodnin.
4. Čezmejni zaščiti pravic: korporacije delujejo čezmejno, zato morajo tudi zakoni za zaščito ljudi učinkovati čezmejno.

Več o odgovornosti podjetij najdete na <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/corporate-accountability/>, kjer so na voljo tudi najnovejša poročila Amnesty o tematiki.

Dodatna gradiva za obravnavo tematike:

- **Priročniki Amnesty International** (na voljo na <http://sola.amnesty.si/prirocniki.html>):
 - o **Priročnik Z globalnim učenjem do globalnih ciljev!**
 - o **Revščina in človekove pravice**
 - o **Pravica do ustreznega bivališča je človekova pravica**

- **Filmi, ki so na voljo na DVD:**

- **Darwinova nočna mora (14+)** <http://www.kinodvor.org/film/darwinova-nocna-mora/> - političen dokumentarni film, ki razkriva mehanizme globalnega kapitalizma – svetovnega sistema, ki proizvaja gospodarski razcvet in bogastvo na eni strani za ceno izkoriščanja in revščine na drugi strani.
- **Doktrina šoka (16+)** <http://www.kinodvor.org/film/doktrina-soka/> - dokumentarna različica istoimenske knjižne uspešnice Naomi Klein poudarja glavne vidike avtoričine študije, ki problematizira porast »kapitalizma katastrofe«, ekonomske teorije Milтона Friedmana oziroma t. i. Chicago Boys, ki je promovirala prosti trg za vsako ceno, po potrebi tudi z izdatno vojaško asistenco Cie in ZDA.
- **Doba neumnosti (14+)** <http://www.kinodvor.org/film/doba-neumnosti/> - Piše se leto 2055, konec sveta: zemlja je opustošena, človeška civilizacija ni preživela. Pete Postlethwaite je edini preživeli človek v tem post-apokaliptičnem svetu. S pomočjo ohranjenega video arhiva iz začetka 21. stoletja nam prikazuje neumnosti, s katerimi je kapitalizem – skupaj s politično ignoranco in neaktivnostjo ter kljub vsem grožnjam, ki jih je predstavljalo globalno segrevanje – povzročil usodno ekološko katastrofo.
- **Hrana d.d. (14+)** <http://www.kinodvor.org/film/hrana-d-d/> - Ljudje se zastrupljajo z gensko spremenjeno hrano, dvomljivim mesom, koruzo, mlečnimi izdelki itd., sploh v ZDA, kjer je živilska industrija skoraj v celoti pod nadzorom velikih korporacij. Ker slednje prehranjevanje jemljejo kot posel, temu podrejajo kakovost proizvedene hrane, ki vse redkeje raste v naravi in je vse pogostejše pridelana v tovarnah. Kaj ljudje jedo in zakaj, razkriva dokumentarec Roberta Kennerja. Kljub pesimističnim vizijam ponuja žarek svetlobe v obliki pristnih (čeprav maloštevilnih) kmetovalcev (»Naše krave jedo pravo travo«), ki ne pridelujejo le zdrave hrane, temveč jim jo je v zadnjih letih celo uspelo prodati nekaterim največjim trgovskim verigam.